

🌀 **שם המחקר:** הקשר בין תפיסת מסוגלות הורית ומערכת ה-Caregiving לבין עמדות אימהות למתבגרים עם

מוגבלות שכלית התפתחותית, בנושא מיניות ומערכות יחסים.

🌀 **שנה:** 2023

🌀 **סוג מחקר:** תזה

🌀 **מס' קטלוגי:** 890-662-2021

🌀 **שמות החוקרים:** דנה בירנברג, בהנחיית: ד"ר ריקון צמרת

🌀 **רשות המחקר:** המכללה האקדמית לחינוך וחברה, אורנים

המלצות למחקרי המשך:

ראשית, ייתכן וגודל המדגם קטן יחסית, כמות הנבדקים הייתה 150 אימהות למתבגרים בעלי מוגבלות שכלית בכל הארץ. שנית, נעשה שימוש בשאלונים במחקר. בכל שאלון, הנבדקות מתבקשות להעיד בהתאם לתחושתה הסובייקטיבית, על מידת הסכמתה עם אותם פריטים, שבשאלונים, כגון, דיווח עצמי על נושאים רגישים כמו חינוך מיני ניתן לשער שישנה מידה של רצייה חברתית ואולי קושי בהתייחסות כנה כשם שהנושא קשה להתערבות. יש להניח, שקיימים משתנים מתווכים נוספים למשתנים שנבדקו בקשר בין תפיסת מסוגלות הורית ומערכת ה-Caregiving לבין עמדות אימהות בנושא מיניות ומערכות יחסים. בנוסף, רוב הילדים המאובחנים במחקר זה היו בנים, יכול להיות שהיחס של האימהות בנושא מיניות ומערכות יחסים שונה כאשר מגדלים בנים או בנות עם מוגבלות שכלית התפתחותית (Bujnowska et al., 2019). מנקודת מבט אחרת, שלא נבדקה במחקר הזה, היא נקודת מבטן של היועצות החינוכיות, הצוות החינוכי בבתי הספר למוגבלות שכלית התפתחותית, עד כמה הן מודעות לחשיבות תפקידן בהעלאת תחושת המסוגלות של ההורים, בהעברת המיידעים החשובים בנושא מיניות ומערכות יחסים ועוד, מעניין יהיה לבדוק באיזו מידה משרד החינוך מספק הדרכת הורים בנושא זה, אילו כלים הוא נותן לתלמידים בחינוך המיוחד. סוגיות אלו לא נבדקו והן משאירות מקום למחקרים נוספים.

המלצות יישומיות

למחקר הנוכחי השלכות תיאורטיות והשלכות יישומיות. מבחינה תיאורטית, מחקר זה בחן לראשונה את הקשר בין מערכת ה-Caregiving ומסוגלות הורית לבין עמדות אימהות למתבגרים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בנושא מיניות ומערכות יחסים, תוך בחינת התפקיד המתווך של תפיסת מסוגלות הורית בקרב אימהות, וזאת התבסס על המודל האקולוגי של בלסקי המקשר בין מאפייני הורות לתפיסתם. ממצאי המחקר מעשירים את גוף הידע ומתקפים בחלקם את מודל התפתחות ההורים והצמיחה האישית של האימהות. באופן ייחודי, המחקר מוסיף עוד נדבך לספרות המחקר, בבחינת תפיסת מסוגלות הורית כמתווך בין מערכת ה-Caregiving ועמדות בנושא מיניות ומערכות יחסים בקרב אימהות למתבגרים עם מוגבלות שכלית התפתחותית.

השכלה מתמשכת בתחום המיניות חיונית למבוגרים עם מוגבלות שכלית התפתחותית, במיוחד בהתייחס לבריאות מינית, הריון, אמצעי מניעה, מין בטוח, התעללות וכו'. מתחילות להופיע עדויות לגבי היתרונות של תוכניות חינוכיות המיועדות לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית. מחקרים מראים שחינוך מיני יכול לעזור לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית להגביר את רמת הידע והמודעות שלהם לגבי התעללות מינית (Murphy, 2003). המודל הפילוסופי והתיאורטי המתפתח של מיניות אצל אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית מחייב מעורבות של צוות מטפל ומטפלים במשפחה, והכשרת משתמשי השירות. הכשרה כזו

תצמצם למינימום תגובות אקסצנטריות לצרכים ולביטויים מיניים של משתמשי השירות, ותאפשר את האוטונומיה המינית והנורמליזציה שלהם (Chrastina & Vecerova, 2020). חינוך מבוסס בבית ספר הוא דרך חסכונית לתמוך בבריאות המינית של תלמידים, שכן צעירים מבלים חלק ניכר מזמנם במסגרות אלו, בתקופה שבה הם מנווטים אבני דרך רבות הקשורות למיניות (UNESCO, 2016, 2018). יתר על כן, בתי ספר מספקים סביבות למידה מובנות, מעסיקים מחנכים המיומנים בהעברת תוכן תואם גיל וחומרים מבדילים ללומדים, נתפסים כמקורות מידע מהימנים, מודעים לרוב לנסיבות האישיות של התלמידים, והם גם בעמדה לקשר בין תלמידים והורים עם מגוון שירותי תמיכה מקומיים (UNESCO, 2016, 2018).

פורום/רשימת אנשי מקצוע והשטח להם רוצה החוקר להציג את תוצאות מחקר

עמותות שונות כגון: אקים ועוד. הנהלת האגף לטיפול באדם המוגבל בשכלו, עמותת ית"ד ועתי"ד לטיפול בבעלי תסמונת דאון, מפקחים, מנהלי בתי ספר לתלמידים עם מוגבלות שכלית – ובפרט ליועצות חינוכיות על מנת שיוכלו להיערך בהתאם בתקופת ההתבגרות של המתבגרים עם מוגבלות שכלית התפתחותית, מפקחים, מנהלים ומדריכים של מסגרות מגורים, תעסוקה ופנאי לבוגרים בעלי מוגבלות שכלית והורים לבוגרים עם מוגבלות שכלית.

המלצות מחקריות

במחקרי המשך ניתן יהיה לבחון את מטרות המחקר הנוכחי באמצעות המתודה האיכותנית ובראיונות חצי מובנים, אשר יוכלו להעמיק את תוצאות המחקר. בנוסף, ניתן לבצע מחקרים השוואתיים ולבחון הבדלים בין קבוצות כגון: אימהות ואבות, בנים עם מוגבלות שכלית ובנות עם מוגבלות שכלית. בנוסף, ניתן יהיה לבחון עמדות בנושא מיניות ומערכות יחסים עם אימהות למתגברים מאוכלוסיות שונות כגון: אוטיזם, ליקויי למידה, שיתוק מוחין (CP) ועוד. ניתן לבצע מחקרים במגזרים השונים בחברה הישראלית כגון: ערבים, בדואים, דרוזים ועוד.

- [לפריט המלא](#)
- [למאגר המחקרים של קרן שלם](#)
- [למאגר כלי המחקר של קרן שלם](#)